

**Informacja o spotkaniu Ministra Leśnictwa
i Przemysłu Drzewnego
mgr inż. Waldemara Kozłowskiego
z delegacją Polskiego Towarzystwa Leśnego**

16 lutego 1984 r. w siedzibie Ministerstwa Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego Minister mgr inż. Waldemar Kozłowski spotkał się z przedstawicielami PTL. W trakcie spotkania poinformowano Ministra o obecnych i przyszłych kierunkach działalności oraz o warunkach funkcjonowania Towarzystwa. Wymieniono także poglądy na temat głównych problemów gospodarki leśnej.

Oprócz Ministra Kozłowskiego ze strony Resortu w spotkaniu wziął udział Dyrektor Gabinetu Ministra mgr Bogusław Bojanowski. Ze strony PTL uczestniczyli: Przewodniczący Zarządu Głównego prof. dr hab. Andrzej Szujecki, Wiceprzewodniczący Zarządu Głównego doc. dr hab. Tadeusz Partyka, prof. dr hab. Kazimierz Heymanowski i mgr inż. Andrzej Nowakowski, Przewodniczący Głównej Komisji Rewizyjnej dr inż. Jan Gregorowicz, Przewodniczący Sądu Koleżeńskiego prof. dr Wiesław Grochowski, Naczelny Redaktor Czasopisma „Sylwan” prof. dr hab. Zbigniew Sierpiński, Przewodniczący Komisji Historii Leśnictwa prof. dr Józef Broda, Przewodniczący Zarządu Oddziału w Poznaniu doc. dr hab. Konrad Magnuski, Członek Prezydium Zarządu Głównego dr inż. Jan Zajączkowski.

Tematykę spotkania stanowiły następujące zagadnienia:

1. Organizacja dalszej działalności związanej z Domem Pamięci Walki i Męczeństwa Leśników i Drzewiarzy Polskich w Spale.
2. Udział PTL w obchodach 40-lecia Polski Ludowej.
3. Ocena opiniodawczej roli Polskiego Towarzystwa Leśnego w pracach Resortu i zamierzenia na najbliższą przyszłość.
4. Stan zasobów drzewnych i sytuacja zdrowotna lasów w Polsce oraz wynikające stąd zadania.
5. Stan przygotowania podstawowych aktów prawnych określających politykę leśną w Polsce.
6. Sprawa zwołania Zjazdu Leśników Polskich.
7. Sprawy wydawnicze.
8. Stan PTL (liczba członków, stan finansów, sytuacja lokalowa, wyposażenie biura itp.).
9. Odznaczenia podstawowe i resortowe z okazji 40-lecia PL.
10. Sprawa nadania Zakładom Drzewnym w Barlinku imienia Profesora Franciszka Krzysika.

Ad 1. Prof. Broda przedstawił pogląd Towarzystwa i Komitetu Budowy Pomnika na programowo-organizacyjne aspekty działalności Domu Pamięci Walki i Męczeństwa Leśników i Drzewiarzy Polskich w Spale,

który otwarto we wrześniu 1983 r. Ma to być ogólnopolskie centrum pamięci poległych, zaginionych i pomordowanych leśników oraz drzewiarzy polskich w okresie II wojny światowej. W celu zapewnienia właściwych warunków funkcjonowania tej placówki konieczne jest opracowanie statutu, powołania rady konsultacyjnej, a także opracowanie regulaminu jej działania. Dom Pamięci obecnie winien nadal pozostawać w więzi organizacyjnej z nadleśnictwem Spała, a w przyszłości stanowić filię Ośrodka Kultury Leśnej w Gołuchowie. Prof. Broda zwrócił także uwagę na konieczność zagwarantowania środków, które pokryją koszty utrzymania i funkcjonowania Domu Pamięci (płace personelu, ogrzewanie, konserwacja, zakupy eksponatów itp.). Ponformował również o zamiarze zorganizowania w Spale, na jesieni 1984 r. II Krajowego Zjazdu Kombatantów Leśników i Drzewiarzy.

Minister Leśnictwa i Przemysłu Drzewnego mgr inż. W. Kozłowski wysoko ocenił działalność Towarzystwa i Społecznego Komitetu Budowy Pomnika na rzecz utworzenia spalskiego centrum pamięci. W opinii Ministra jest to bardzo cenna dla polskiego leśnictwa placówka, która winna być finansowana przez Lasy Państwowe. Placówka ta winna m.in. inicjować i stymulować działania mające na celu odnalezienie i upamiętnienie wszystkich miejsc związanych z walką leśników i drzewiarzy podczas II wojny światowej. Minister poparł inicjatywę powołania rady konsultacyjnej, ponieważ ukierunkowanie działań placówki o tak szerokim zakresie zainteresowań przerasta możliwości jednej osoby, tj. kustosa. Rada konsultacyjna powinna być organem stymulującym dalszy rozwój badań nad udziałem leśników i drzewiarzy w II wojnie światowej, którzy z ogromną ofiarnością i męstwem walczyli z okupantem. Minister poparł również zamiar zwołania II Zjazdu Kombatantów Leśników i Drzewiarzy.

Ad 2. Prof. Szujecki poinformował o zamierzeniach Towarzystwa w związku z rocznicą 40-lecia Polski Ludowej. Głównym akcentem o charakterze ogólnokrajowym będzie sesja naukowa nt. osiągnięć siedliskoznawstwa leśnego w Polsce Ludowej, która zorganizowana zostanie we wrześniu 1984 r. w Gdańsku. Na sesji tej przedstawiony zostanie powojenny dorobek tej dziedziny nauki i praktyki leśnej mającej podstawowe znaczenie dla zapewnienia trwałego spełniania przez lasy produkcyjnych, ochronnych i społecznych funkcji. Planowane jest także oddanie hołdu bojownikom z okresu II wojny światowej przez złożenie kwiatów pod Pomnikiem Bohaterów Westerplatte. Przewiduje się, że Oddziały Towarzystwa włączą się także do regionalnych obchodów 40-lecia. O udziale członków Towarzystwa w przygotowaniu konferencji organizowanej przez Wydział Leśny Akademii Rolniczej w Poznaniu i Naczelny Zarząd Lasów Państwowych w Warszawie poinformował doc. Magnuski.

Jubileusz Polski Ludowej znajdzie swe odbicie także w działalności publikacyjnej Towarzystwa. Planowane jest opublikowanie w organie Towarzystwa „Sylwianie” cyklu artykułów omawiających osiągnięcia i problemy leśnictwa Polski Ludowej. Prof. Sierpiński, uzupełniając wypowiedź prof. Szujeckiego, poinformował, iż artykuły te zostały z odpowiednim wyprzedzeniem zamówione u osób szczególnie związanych z polskim leśnictwem i drzewnictwem. Prace te ukażą się prawdopodobnie w jednym lub dwóch zeszytach „Sylwana” pod koniec 1984 r.

Zdaniem Ministra, zamierzenia PTL związane z 40-leciem Polski Ludowej zasługują na uznanie. Podkreślił także celowość włączenia się Towarzystwa do inicjatyw regionalnych.

Ad 3 i 4. Prof. Szujecki poprosił Ministra o ocenę przydatności przygotowanych przez Towarzystwo opinii i opracowań przesłanych w ostatnich latach do władz Resortu. Dla przykładu wymienił ważniejsze dokumenty opracowane przez Towarzystwo. Były to:

Opinie:

- a) o „Ustawie o ochronie przyrody” (1982),
- b) o „Propozycjach do NPSG na lata 1983—85 oraz CPR na rok 1983”,
- c) o „Kompleksowym programie rozwoju leśnictwa do 1990 r., ocenie stanu zasobów leśnych, produkcji drewna, efektywności wykorzystania tych zasobów” (1983),
- d) uwagi do projektu ustawy o pgl (1984).

Opracowania:

- a) Raport o stanie lasów z udziałem jodły (*Abies alba* Mill.) na terenach nizinnych, wyżynnych i górskich Polski (1981),
- b) Memoriał w sprawie utworzenia Szczecińskiego Parku Narodowego w Puszczy Bukowej (1981),
- c) Projekt zasad zagospodarowania lasu na terenach planowanych parków narodowych, jakie powinny obowiązywać do czasu ich powołania (1981),
- d) Raport o stanie lasów i gospodarstwa leśnego (1982),
- e) Apel PTL o ochronę zasobów leśnych i ich racjonalne wykorzystywanie (1982),
- f) Memoriał do władz najwyższych PRL w sprawie aktualnego stanu lasów polskich oraz założeń polityki leśnej, uchwalony na 82 Zjeździe Delegatów PTL w Warszawie, w stulecie istnienia Towarzystwa (1982).

Minister stwierdził, iż w jego ocenie są to bardzo wartościowe opracowania, ponieważ pozwoliły one na właściwe kształtowanie stanowiska resortu w kontrowersyjnych, często złożonych zagodnieniach gospodarki leśnej. Obecny stan lasu powoduje pilną konieczność kontynuowania takich inicjatyw Towarzystwa. Dla przykładu Minister wymienił i krótko scharakteryzował problemy wymagające znalezienia szybkich i trafnych rozwiązań.

a) Prognoza dynamiki wydzielania się posuszu oraz ustalenie czynników ją determinujących. Trzeba ustalić z jaką dynamiką tego procesu należy się liczyć w najbliższych latach. Wyjaśnić także, na ile jest to proces naturalny, a w jakim stopniu jest związany z działaniem czynników zewnętrznych.

b) Postępowanie na terenach zniszczonych przez klęski w ostatnich latach. Obecnie mamy 70 tys. ha drzewostanów całkowicie zniszczonych, 70 tys. ha poważnie uszkodzonych, a na wielu tysiącach hektarów występują słabsze uszkodzenia. Należy określić sposoby postępowania pozwalające jak najszybciej uproduktywnić te tereny.

c) Odbudowa areału drzewostanów powyżej V klasy wieku. Drzewostanów tych jest zdecydowanie za mało. Celowe jest podjęcie działań umożliwiających, w określonej perspektywie czasowej, osiągnięcie układu klas wieku zbliżonego do normalnego.

d) Długofalowa polityka w kwestii trzebieży wczesnych. W drzewostanach II klasy wieku jest obecnie ok. 12 mln m³ posuszu. Jest to w dużej mierze wynik zaniedbań pielęgnacyjnych (dużo zła wyrządziło zezwolenie na pozostawianie w lesie posuszu jałowego, który przecież nie bierze się znikąd). Mimo zaleceń hodowli lasu, by stosować 5-letni nawrót trzebieży, w najlepszym wypadku stosowano nawrót 10-letni. Musimy rozstrzygnąć, czy przyjmujemy nawrót 5-letni i go rygorystycznie przestrzegamy (jeśli nas na to stać), czy też decydujemy się na nawrót 10-letni. W wypadku przyjęcia nawrotu 10-letniego, musiałoby się także zmienić nasilenie zabiegu.

W dalszej części dyskusji dotyczącej tego punktu porządku spotkania prof. Szujecki stwierdził, iż został zobowiązany przez członków Towarzystwa do przekazania Władzom Resortu następujących wątpliwości i wyrazów zaniepokojenia wynikających z powodu:

- a) zbyt małego stopnia ograniczenia rozmiaru użytków rębnych,
- b) inercji w sposobie zagospodarowania pozyskanego drewna (niedostateczna ochrona przed jego deprecjacją),
- c) niedostatecznego stopnia uwzględnienia dynamiki procesu obumierania drzewostanów, w działaniach z zakresu ochrony lasu.

Prof. Szujecki zadeklarował dalszą pomoc Towarzystwa i rozszerzenia jej w działaniach prowadzących do poprawy stanu lasu. Warunkiem jest jednak nieograniczony dostęp Towarzystwa do materiałów źródłowych Resortu.

Prof. Sierpiński zwrócił uwagę na błędy powszechnie niemal popełniane w działaniach ochronnych. Stwierdził, że wiele tych zabiegów to tylko kosmetyka i zachowanie pozorów prowadzenia walki, a nie walka ze szkodnikami. Podkreślił także pilność rozwiązania konfliktu między przemysłem drzewnym a lasem. Las nie może być magazynem drewna, w przeciwnym wypadku nie usuniemy totalnego zagrożenia lasu. Prof. Sierpiński położył również nacisk na konieczność rzeczywistego zagwarantowania priorytetu dla prac porządkujących las.

W odpowiedzi Minister wyjaśnił, że obecny rozmiar użytków rębnych to minimum jakie można było osiągnąć, by zaspokoić najbardziej niezbędne potrzeby gospodarki narodowej. Trudności z porządkowaniem stanu lasu wynikają z faktu, iż tylko część pracownicy leśnictwa można przeznaczyć na te prace. Minister stwierdził, iż Resort również wsłuchuje się w głos leśnej społeczności. Temu służyły np. regionalne spotkania kierownictwa Resortu z nadleśniczymi. Według opinii Ministra, sytuacja co do jakości prac ochronnych jest bardzo zróżnicowana. Tam, gdzie okręgowe zarządy nie poprzestają na przesłaniu suchych dyrektyw do nadleśnictw, a koncertują swą uwagę na „meritum” zagadnień, tam efekty prac są zadowalające (przykładem jest OZLP Piła). Jest jeszcze wiele przypadków schematycznych działań, które w niewystarczającym stopniu przeciwdziałają złej sytuacji w lesie.

Ad 5. Doc. Partyka wyraził zaniepokojenie Towarzystwa brakiem długofalowej polityki leśnej w Polsce. Towarzystwo od lat sygnalizuje istnienie tego problemu. PTL opracowało i przekazało „Memoriał do władz PRL” oraz referat na jubileuszową sesję w 100-lecie Towarzystwa, w których uzasadnia konieczność sformułowania takiego dalekosiężnego programu. Wystąpienia Towarzystwa były odzewem na apele Świato-

wych Kongresów Leśnych w Buenos Aires i Dżakarty. Następnie doc. Partyka poruszył sprawę struktur organizacyjnych Lasów Państwowych. Troską musi napawać fakt, iż Resort nie wypracował stanowiska odnośnie do tego docelowego modelu. Nauka już sformułowała założenia takiego modelu (m.in. nadleśnictwa i leśnictwa muszą mieć zasięgi do opanowania przez administrację).

Minister wyjaśnił, że założenia polityki leśnej należy formułować dwuetapowo. Opracowano już kompleksowy program do 1990 r., a plany o dłuższym horyzoncie czasowym należałoby opracować wówczas, gdy sytuacja w lesie w miarę się ustabilizuje. O dzisiejszych trudnościach prognozowania długofalowego świadczy m.in. następujący fakt. Według prognoz IBL w 1990 r. zagrożonych przez przemysł będzie ok. 3 mln ha lasów. Nie jest jednak możliwa dzisiaj ocena trafności tej prognozy, nie można zatem przewidzieć jaki winien być zakres przebudowy. Następnie Minister stwierdził, iż w Resorcie prowadzone są prace nad doskonaleniem modelu struktur organizacyjnych Lasów Państwowych. Choć nie przewiduje się ogólnej reorganizacji, to jednak w konkretnych, uzasadnionych merytorycznie przypadkach, korekty będą dokonywane. Minister poinformował także, iż ustawa o Lasach Państwowych jest w końcowej fazie przygotowań.

Ad 6. Prof. Szujewski poinformował, że Zjazd Delegatów PTL, który się odbył w Jaszowcu w 1983 r., nałożył na Zarząd Główny obowiązek podejmowania inicjatyw w sprawie zorganizowania V Ogólnopolskiego Zjazdu Leśników. Ostatni, IV Zjazd Leśników, który się odbył w 1977 r., powierzył Towarzystwu zorganizowanie następnego Zjazdu. W przekonaniu Towarzystwa Zjazd taki jest potrzebny, by ustosunkować się do problemów ochrony środowiska leśnego i gospodarki leśnej nie tylko w Polsce, ale i w skali międzynarodowej. Problemy te są obecnie niezwykle ważne. Według uczonych amerykańskich głównymi plagami współczesnej cywilizacji są: erozja gleb rolniczych, gwałtowny rozwój populacji ludzkiej oraz ubytek i niszczenie lasu. Zdaniem prof. Szujewskiego, Towarzystwo mogłoby być inspiratorem tego przedsięwzięcia i w porozumieniu z innymi organizacjami społecznymi lub zawodowymi przygotować założenia organizacyjne. Zjazd winien się odbyć najwcześniej w latach 1986 lub 1987.

Minister zaaprobował ideę zorganizowania Zjazdu w proponowanym terminie. W tym czasie sytuacja w lasach powinna się bowiem już na tyle ustabilizować, by Zjazd mógł mieć mocne podstawy do ukierunkowania działań w leśnictwie. Resort przejmie inicjatywę w zakresie organizacji Zjazdu.

Ad 7. Prof. Sierpiński przedstawił problemy z jakimi boryka się Towarzystwo w związku z wydawaniem „Sylwana” (np. brak dobrego papieru, mała liczba prenumeratorów). Poinformował również o działaniach, które przyczynią się do udoskonalenia merytorycznego profilu „Sylwana” (powołanie Rady Programowej). Prof. Sierpiński wyraził nadzieję, że Resort w większym niż dotychczas stopniu będzie wzbogacał „Sylwan” w artykuły dotyczące polityki leśnej, przygotowywanych ustaw, oczekiwanych lub zamierzonych zmian, itp. Poinformował również, iż Towarzystwo przygotowuje II (poprawione) wydanie Małej Encyklopedii

Leśnej. Niezbędne jest zatem zagwarantowanie wysokiej jakości papieru także na druk encyklopedii.

Minister wyraził żywe zainteresowanie problemami wydawniczymi Towarzystwa i obiecał pomoc w ich rozwiązywaniu.

Ad 8. Prof. Heymanowski zaznajomił ze stanem liczebnym członków Towarzystwa (członkowie zwyczajni, honorowi, wspierający). Poinformował też o zaznaczającym się od ubiegłego roku, po latach stagnacji, wzroście liczby członków zwyczajnych. Jest to rezultatem wzmożonego współdziałania Zarządu Głównego z Oddziałami, poprzez nasilenie bezpośrednich kontaktów. Jako przykład wyjątkowo sprawnej działalności prof. Heymanowski wymienił Oddział w Krośnie. Gdy był na zebraniu organizacyjnym powstającego tam Oddziału, w sierpniu 1983 r., liczył on ok. 170 członków. Obecnie jest ich tam ok. 500. Dodał, że Zarząd Główny zakłada wprawdzie wzrost liczby członków Towarzystwa, lecz do granic, w których może być zapewnione, w danych warunkach, sprawne funkcjonowanie Oddziałów.

Z kolei prof. Heymanowski podkreślił, że mając na uwadze rozproszenie leśników terenowych, charakterystyczne dla leśnictwa, Towarzystwo włączając ich do realizacji swych zadań, dąży jednocześnie do zacieśnienia kontaktów między nimi.

Ze względu na to, że statut Towarzystwa pomija sprawę uwarunkowań co do stopnia wykształcenia przy przyjmowaniu członków, zainteresowano jego działalnością, w większym niż dotąd zakresie, środowisko leśniczych. W rezultacie utworzono szereg terenowych kół PTL. I tak, wymieniony Oddział w Krośnie ma już 20 kół przy nadleśnictwach. Następnie podzielił się nader pozytywną oceną zebrania w jednym z nich — przy Nadleśnictwie Głogów, w którym uczestniczył w grudniu 1983 r. Tematyką dyskusji były dwa referaty opracowane przez członków tego Koła, dotyczące miejscowej problematyki gospodarczej. Był też wyjazd w teren. Na zebraniu tym byli także przedstawiciele macierzystego Oddziału — jego przewodniczący Kol. mgr inż. Z. Goleń, będący zastępcą dyrektora miejscowego OZLP oraz sekretarz Kol. dr inż. Z. Rygiel.

Prof. Heymanowski wymienił również, jako przykład, Oddział w Radomiu, w którym na zebraniu wyborczym do Zarządu, w lutym 1984 r., wybrano obok przedstawicieli leśników również drzewiarzy, dając tym dowód dążenia do zacieśnienia integracji reprezentowanych przez nich pionów resortu leśnictwa i przemysłu drzewnego.

Zaznajamiając ze strukturą zawodową, ze strukturą wieku członków zwyczajnych oraz z rodzajami instytucji, w których są zatrudnieni, prof. Heymanowski poinformował o miejscu i roli młodzieży akademickiej w działalności PTL. Wspominał też o spotkaniach, które miał ze studentami leśnictwa — w AR w Poznaniu, w grudniu 1983 r. i w SGGW, w styczniu 1984 r.

Na koniec zwrócił się w imieniu Zarządu Głównego do Ministra z prośbą o przyście z pomocą Zarządowi Głównemu w rozwiązywaniu trudności lokalowych, jak i w zakresie uzupełnienia sprzętu biurowego.

Minister odniósł się przychylnie do przedstawionych potrzeb Towarzystwa zapewniając o pomocy w ich rozwiązywaniu.

Ad 9 i 10. Prof. Szujecki zwrócił się do Ministra z prośbą, by przy przyznawaniu odznaczeń państwowych i resortowych z okazji 40-lecia

Polski Ludowej Władze Resortu pamiętały o celowości uhonorowania wyróżniających się członków Towarzystwa. Poprosił także o pomoc w działaniach mających na celu nadanie Zakładom Drzewnym w Barlinku imienia wieloletniego Przewodniczącego Towarzystwa prof. Franciszka Krzysika.

Minister zapewnił przedstawicieli Towarzystwa o swym zainteresowaniu powyższymi sprawami.

Na zakończenie spotkania Minister wyraził pogląd, iż w jego ocenie była to bardzo pożyteczna i owocna dyskusja. Dała ona bowiem możliwość sprecyzowania nieuproszczonego poglądu na zasadnicze dla lasów i leśnictwa kwestie. Poruszył także jeszcze jeden aspekt zadań Towarzystwa — kształtowanie opinii społecznej. Wyraził nadzieję, że Towarzystwo w szerszym niż dotychczas zakresie wyjdzie z działalnością popularyzatorską i informacyjną poza środowisko leśno-drzewne. Celowe, zdaniem Ministra, byłoby wydawanie przez Towarzystwo periodyku adresowanego do ogółu społeczeństwa. Jest bowiem wiele kontrowersyjnych problemów, których odpowiednie przedstawienie szerokiemu rzeszom społeczeństwa przyczyni się do pomyślnego ich rozwiązania.

Jan Zajączkowski